

Bortom politiken

Kampen mot det nyliberala kasinots politik måste i dag kanske främst inriktas på att återerövra vad som överhuvudtaget definieras som politiskt.

Den slutsatsen drar **Kristina Lindquist** av två nyutkomna böcker om "postpolitik".

Slutet av augusti blev stegen extra tunga för Alliansen. Då konstaterade Sifo att svenska folket har ovanligt lågt förtroende för regeringens förmåga att sköta landets ekonomi, vilket enligt statsvetare innebar ett särskilt svårt läge för regeringen. Nära 50 procent av befolkningen trodde att en s-märkt regering "skulle göra ett bättre jobb". För trots ideologier som både dödförklarats och återuppstått efter det avfärdade "slutet på historien", är detta kanske det enda vi som delägare i Sverige AB

har att hoppas på? Att rekryteringsfirman anställer en mer kompetent vd efter valet 2010.

Synen på den nationella politiken som en tävling i vem som är "bäst på att styra landet" ger uttryck för en entreprenör- och förvaltarlogik som står i fokus för antologin *Den bästa av världar – betraktelser över en postpolitisk samtid*. Vänsterns benämning på detta tillstånd, där politikens enda syfte blivit att förvalta kapitalismen, brukar vara *neoliberalism*. Redaktörerna Mekonnen Tesfahuney och Magnus Dahlstedt framhåller i stället det bredare *postpolitik*, för att bättre ringa in även sådant som inte direkt kan hänföras till en sådan ekonomisk doktrin. Med Aristoteles klassiska begreppsvärld menar författarna att det postpolitiska samhället rört sig bort från torget (*agora*) – där beslutsföra medborgare (*politikos*) gemensamt tar sig an offentliga angelägenheter som lagstiftning, rättvisa och

fördelning av resurser – till en sfär bortom politiken, kallad *oikonomos* ("husets ordning"). Begreppet postpolitik är dock inte nytt och syftar inte heller på någon specifik historisk period. Som konstateras i boken betraktades till exempel kolonialismen av dåtidens liberala politiska filosofer som ett fundamentalt ickepolitiskt projekt utanför den "riktiga" politikens område.

I stället för en linjär och kronologisk rörelse från det politiska till det postpolitiska, handlar det om en ständigt närvarande spänning mellan att definiera det sociala livet som möjligt och önskvärt att påverka respektive som apolitiskt och underförstått.

Utifrån det postpolitiska samhällets logik är medborgaren kund. Fri- och rättigheter fördelas efter köpkraft och apatiska flyktingbarn kan beskrivas som en slags tärande entreprenörer. Med dygder som flexibilitet, företagsamhet och konkurrenskraft töms politiken på ideologisk innehåll och drivs allt mer av framträdanden eller "utspel" i syfte att bygga politiska varumärken. Magnus Dahlstedt diskuterar hur detta i dagens Sverige kan illustreras av tendenser som politikens *medialisering* och *rasifiering* och hur partier ofta försöker profilera sig i frågor kring disciplin, skyldigheter och anpassning/mångkultur. På detta sätt bör man till exempel kunna förstå moderaternas appell på *DN Debatt* (26/8 2008) om att ställa "tydligare krav på våra invandrare" och det socialdemokratiska svaret om att inte låta "flyktingarna bestämma var de ska bo".

Sitt avstamp tar Dahlstedt i folkpartiets renoverade integrationspolitik, med språktest, "ghettorankning" och utvisningshot mot utländska medborgare som begär

brott. Gemensamt för dessa tre fall är att starkt politiskt laddade frågor om tillhörighet, rättigheter och kategorisering av människor framställs som okomplicerade och självklara. Lägg sedan gärna till det framgångsrika retoriska greppet att framhålla något som "politiskt inkorrekt" eller att man bara uttrycker "en förtigen folkopinion".

Tydliga exempel på politiken som postpolitiskt spektakel kan i dagarna noteras i det amerikanska presidentval som i hög grad handlar just om att sälja ett varumärke. Vad gäller det politiska innehåll som trots allt finns, slog Sarah Palin i sitt inledningstal som republikanernas vicepresidentkandidat fast även dettas postpolitiska karaktär. Till publikens jubel menade hon att "terrorister konspirerar för att åsamka Amerika katastrofisk skada – och han [Barack Obama] är orolig att ingen ska läsa upp deras rättigheter". Bruket av tortyr inom "kriget mot terrorismen" avhandlas också i Mattias Gardells bidrag till antologin – specifikt dess återinträde som juridiskt sanktionerad, offentlig rutin. Han visar hur rättsliga

kryphål öppnas upp så att gränsen för begrepp som "allvarlig smärta" kan flyttas efter behag. "Extraordinära förhörsmetoder" motiveras genom att hävda att man står inför en helt ny slags fiende, på vilken internationella konventioner inte kan tillämpas, liksom med tickande bomb-scenarion där "omild" behandling sägs kunna utvinna information som kan rädda tusentals oskyldiga. Som Gardell

påpekar visar dock både Röda Korsets och Pentagons egen undersökning kring fångpopulationen på Guantánamo på att minst 70 procent gripits "av misstag" och alltså inte kan bidra med någon information oavsett behandling.

Enligt Gardell handlar denna statligt sanktionerade tortyr inte heller om att producera militärt relevant material. I stället driver han, utifrån Michel Foucaults tankar om *Övervakning och straff*, ett resonemang om att de "torterades kroppar blir platsen för en politisk ritual där suveränen ristar in sin överlägsenhet och sanningen om förbrytarens skuld". När bilderna från Guantánamo sprids globalt framträder makten "i all sin härlighet och

"Starkt politiskt laddade frågor om tillhörighet, rättigheter och kategorisering av människor framställs som okomplicerade och självklara."